

технологій. Вуглецевий податок забезпечує прямий контроль над вартістю викидів, тоді як система торгівлі викидами дозволяє гнучко розподіляти ресурси між підприємствами та стимулює інновації. Обидва інструменти демонструють ефективність у зниженні вуглецевого сліду, водночас вимагаючи комплексного підходу та міжнародної співпраці для досягнення глобальних кліматичних цілей.

Список використаних джерел

1. <https://saf.org.ua/news/1974/>
2. <https://mind.ua/publications/20263672-dodatkovi-300-mln-podatku-shchorichno-yak-poznachitsya-nove-vugleceve-mito-na-ukrayinskih-eksporterah>

ФОРМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ОБРОБЛЕННЯ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

В.А. Шпак, докт. екон. наук,
Київський кооперативний інститут бізнесу і права, м. Київ

О.М. Костенко, канд. екон. наук, доцент,
Київський кооперативний інститут бізнесу і права, м. Київ

В.Р. Угнівенко, аспірант кафедри обліку і оподаткування,
Київський кооперативний інститут бізнесу і права, м. Київ

Організаційно-технічний аспект забезпечення бухгалтерського обліку – це насамперед вибір форми обліку, яка, в свою чергу, залежить від способу оброблення облікових даних – ручного або комп'ютерного та передбачає розроблення форм облікових реєстрів, встановлення порядку здійснення записів в облікових реєстрах і взаємозв'язку між ними. Тому питання форми ведення обліку розглядається в контексті організації бухгалтерського обліку.

Проблеми форм бухгалтерського обліку досліджуються багатьма вітчизняними і зарубіжними науковцями. Разом з тим, потребують наукового узагальнення різні погляди на організаційні засади їх теоретичного обґрунтування і практичного застосування.

Під формою обліку, згідно з Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», розуміють певну систему взаємопов'язаних облікових реєстрів встановленої форми і змісту, що

обумовлюють послідовність та способи ведення облікових записів. На наш погляд, таке визначення звужує поняття форми обліку до сукупності облікових реєстрів. Облікові реєстри як бухгалтерські документи поточного обліку є похідними від способів реєстрації облікових даних, і тому використання тих чи інших облікових реєстрів не може бути визначальною характеристикою форми обліку. Сукупність способів реєстрації облікових даних разом з технічними засобами обліку складає технологію оброблення облікової інформації, яка є визначальною для ідентифікації форм ведення бухгалтерського обліку.

Івахненко С.В. зазначає, що характеристика форми ведення обліку є однією з досить складних проблем в теорії та методології бухгалтерського обліку, яка до цього часу немає визначеності і чіткості. Протягом багатьох років не припиняються дискусії щодо правильності трактування поняття форми обліку, які лише посилилися з появою комп'ютерів та їх застосуванням для автоматизації облікових робіт [1; 3].

Історія розвитку бухгалтерського обліку тісно пов'язана із застосуванням різних форм його ведення, які відповідали тодішнім можливостям технологій оброблення облікової інформації.

Однією з ранніх форм вважається книжкова форма обліку (староіталійська), вперше описана у відомій роботі Луки Пачолі «Трактат про рахунки і записи», виданій у 1494 році. Ця форма передбачала застосування меморіалу, журналу і головної книги. У меморіалі здійснювалась первинна фіксація господарських операцій, у журналі – їх реєстрація у хронологічному порядку, а у головній книзі – систематизація на рахунках, які відкривались окремо на кожен об'єкт обліку. Далі ця форма трансформувалась у новоіталійську, зазнавши змін у зв'язку із необхідністю обліку більшої кількості господарських операцій. Так, у головній книзі інформація систематизувалась на рахунках в узагальненому вигляді (аналог синтетичного обліку), а для групування детальної інформації застосовувались додаткові книги (аналог сучасних реєстрів аналітичного обліку) [1; 3].

У XVIII столітті новоіталійська форма обліку була видозмінена німецькою школою обліку і трансформувалась у меморіально-касову. Основною відмінністю німецької форми було чітке розмежування касових та інших операцій, що призвело до поділу журналу хронологічних записів на декілька хронологічних реєстрів – касового журналу, меморіалу тощо.

Розвиток економіки у другій половині XIX століття призвів до різкого зростання обсягу облікової інформації, що спонукало до подальшої трансформації облікової системи, у тому числі форми його ведення. Для цього французькою школою була запропонована багатожурнальна форма обліку, в

якій хронологічні записи здійснювались у різних журналах: обліку каси, обліку товарів, обліку продаж, обліку закупівлі тощо. Від щоденних записів у головній книзі відмовились на користь відображення інформації місячними підсумками. Накопичення інформації за місяць для головної книги здійснювалось у зведеному журналі на підставі щоденних журналів.

Наприкінці XIX – початку XX століття набула поширення одножурнальна або американська форма обліку, яка поєднувала в одному комбінованому обліковому реєстрі хронологічні та систематичні записи.

У 20-30-х роках минулого століття на теренах СРСР було розроблено декілька форм ведення бухгалтерського обліку. Спочатку була невдала спроба застосувати картково-ордерну форму обліку, основним реєстром якої є картка-ордер (картка-рахунок), який виписувався на кожен господарську операцію під копірку у трьох екземплярах для хронологічного та систематичного обліку окремо по дебету і кредиту рахунків. На зміну цій громіздкій та трудомістській формі прийшла картково-копірувальна, сутність якої полягала в записах, які здійснювались безпосередньо у первинних документах без складання ордерів, що дозволяло досягати відповідності між первинними документами та обліковими реєстрами. На зміну картково-копірувальній формі обліку досить швидко прийшла контрольньо-шахматна або комбінована форма, яка поєднувала елементи книжкових та карткових форм обліку [2, с. 175].

Обчислювальна техніка нівелювала ряд обмежень, пов'язаних із трудомісткістю та громіздкістю здійснення процедур первинної фіксації та поточної систематизації облікових даних, і дає нові можливості для розвитку форм ведення бухгалтерського обліку у відповідності з методологічними засадами обліку та потребами в достовірній і достатній (з позиції аналітичності та оперативності) інформації для внутрішнього менеджменту підприємств. Застосування комп'ютерів у бухгалтерському обліку дозволяє підприємствам розробляти облікові відео-машинограми, застосовуючи двоєдиний підхід до використання облікових реєстрів. Він передбачає дотримання основних вимог щодо обов'язкових реквізитів та проектування змістовної частини документів у відповідності з потребами та специфікою технології оброблення облікової інформації [4, с. 56].

На нашу думку, підхід, що вимагає дотримання встановлених стандартів типових форм облікових реєстрів, є анахронізмом, який не стільки уніфікує обліковий процес, скільки стримує розвиток бухгалтерського обліку із застосуванням нових технологій оброблення облікової інформації. Стандартизація облікової документації має стосуватися лише первинних документів та форм звітності. Поточний облік необхідно вести з дотриманням

загальних принципів бухгалтерського обліку в облікових регістрах, розроблених підприємствами самостійно з урахуванням їхньої специфіки. Як показує досвід застосування облікових регістрів у вітчизняній практиці, їх використання у повному обсязі із заповненням всіх граф і рядків, передбачених тією чи іншою формою облікових документів, було скоріш винятком ніж правилом. Ці громіздкі типові форми облікових регістрів зазвичай були напівпорожніми та вимагали значного аналітичного доповнення допоміжними відомостями, розробленими таблицями, картками та листами-розшифровками.

Якщо в рамках загального визначення форми бухгалтерського обліку як сукупності взаємопов'язаних у певній послідовності облікових регістрів спробувати ідентифікувати комп'ютерну форму обліку, то необхідно визнати, що згадані вище відмінності (кількість облікових регістрів, їхній зміст та форма; послідовність та спосіб здійснення в них записів; взаємозв'язок між обліковими регістрами) не будуть визначальними для комп'ютерної форми обліку, оскільки первинна інформація може вводиться у базу даних по мірі необхідності у будь-який спосіб, у будь-якій послідовності, а кількість та зміст облікових регістрів визначається кількістю та формою запитів до бази даних. Що стосується форми облікових регістрів і їхнього зовнішнього вигляду, то користувачі в змозі формувати облікові регістри за своїми побажаннями. Це стосується і глибини взаємозв'язку між синтетичними та аналітичними обліковими регістрами виходячи із потреб обліковців та внутрішнього менеджменту підприємства. А інакше потрібно було б вважати окремою формою обліку кожен оригінальний розробку, яка підлаштовує стандартну комп'ютерну облікову програму під потреби конкретного користувача(підприємства). Тому вважаємо, що така невизначеність дозволяє вести мову про комп'ютерний облік загалом як про окрему форму бухгалтерського обліку. Застосування комп'ютерної техніки вносить значні зміни в організацію бухгалтерського обліку, які зумовлені зміною способів оброблення первинних облікових даних, оперативністю надання облікової інформації через раціональне упорядкування облікових даних, одноразове їх отримання та багаторазову передачу і використання.

Узагальнюючи наведений матеріал необхідно зазначити, що сучасні форми обліку, які збереглися і застосовуються у тому чи іншому варіанті вітчизняними підприємствами (меморіально-ордерна, журнал-головна, журнально-ордерна, спрощена, комп'ютерна), є продуктом розвитку теорії та практики бухгалтерського обліку, який інтегрує старі традиції та нові технології оброблення облікової інформації і потребує постійного удосконалення. Усі форми обліку об'єднує і одночасно відрізняє застосування

комбінацій способів, засобів та технологій оброблення облікової інформації, хоча на поверхні їхня схожість та відмінності проявляються насамперед у використанні тих чи інших форм облікових реєстрів.

Список використаних джерел

1. Бардаш С.В., Краєвський В.М., Костенко О.М. Економічна синталітика: філософський дискурс становлення та розвитку: монографія. К.: Видавництво «Вік Принт», 2017. - 255 с.
2. Костенко О.М., Краєвський В.М., Пилипенко О.І. Активізація розвитку сільськогосподарських підприємств: обліково-інформаційні інструменти управління: монографія. К.: ФОП Ямчинський О.В., 2020. – 309 с.
3. Івахненко С.В. Організація бухгалтерського обліку в умовах використання комп'ютерної техніки (на прикладі підприємств Житомирської області): автореф. дис ... канд. екон. наук: 08.06.04. Нац. Аграрний ун-т. К., 1999. - 19 с.
4. Савчук В.К., Костенко О.М., Краєвський В.М. Інформаційно-аналітичний процес: праксеологічний підхід: монографія; за заг. ред. В.К. Савчука. К.: Видавництво «Вік Принт», 2013. - 204 с.

РИНОК ПРАЦІ З ОСОБЛИВИМИ ЯКОСТЯМИ

Т.В. Штерма, к. е. н., доцентка
ПВНЗ «Буковинський університет», м. Чернівці

В.В. Маниліч, здобувач доктора філософії
здобувач доктора філософії спеціальності 072
ПВНЗ «Буковинський університет», м. Чернівці

Не можна погодитися з тлумаченнями, які зводять поняття трудових ресурсів до застарілої кількісної характеристики робочої сили. Люди є не тільки власниками здібностей до праці, а й власниками кількісних і якісних характеристик, які в ринково-конкурентному середовищі, в різних сферах життєдіяльності, представляють і використовують певний сектор ринку праці з особливими якістьми.